

Petrovy`ch. – L`viv, «Novy`j Svit – 2000», 2004. – 680 s.

5. Y`l`yashenko S.N. Sostavlyayushhy`e ekonomy`cheskoj bezopasnosty` predpry`yaty`ya y` podhody k y`x ocenke / S.N. Y`l`yashenko // Aktual`nye problemy ekonomy`ky`. – 2003. – # 3. – S. 12-19.

6. Gichova, N.Yu. Diagnosty`ka ta pidvy`shhennya ekonomichnoyi bezpeky` pidpry`yemstva: avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk.: specz. 08.00.04 "Ekonomika ta upravlinnya pidpry`yemstvamy` (metalurgiya)" / N.Yu. Gichova. – Dnipropetrovs`k, 2010. – 20 s.

7. Litvinov O.S. Vy`znachennya faktoriv ekonomichnoyi bezpeky` // Ekonomika pidpry`yemstva: suchasni problemy` teorii ta prakty`ky`: Materialy` drugoyi mizhnar. nauk.-prakt. konf., 26-27 veresnya 2013 r.–Odesa, Atlant, 2013.– S. 216-218.

Рецензент: Балджи М.Д., д.е.н., професор кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету

17.11.2014

УДК 657.1

Масленніков Євген, Какічева Лілія

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗБЕЧЕННЯ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті розглядається облікове забезпечення кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання. Особливу увагу приділено визначенню кредиторської заборгованості, відображенню її в обліку та впливу цієї заборгованості на господарську діяльність суб'єктів господарювання, а також операціям з експорту та імпорту. Для відображення усього об'єму господарської діяльності, а саме операцій, що здійснюються на підприємстві, бухгалтерський облік використовує метод документації. Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку.

Ключові слова: постачальники, зобов'язання, кредиторська заборгованість, облікове забезпечення, розрахунки, імпорт, експорт.

Масленников Евгений, Какичева Лилия

УЧЁТНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

В статье рассматривается учётное обеспечение кредиторской задолженности субъектов хозяйствования. Особое внимание уделено определению кредиторской задолженности, отражению её в учёте и влиянию этой задолженности на хозяйственную деятельность субъектов, а также операциям по экспорту и импорту. Для отображения всего объема хозяйственной деятельности, а именно операций, которые осуществляются на предприятии, бухгалтерский учет использует метод документации. Документация является важным элементом метода бухгалтерского учета, поскольку служит для первичного наблюдения за хозяйственными операциями и является обязательным условием для отображения их в учете.

Ключевые слова: поставщики, обязательства, кредиторская задолженность, учётное обеспечение, расчёты, экспорт, импорт.

Maslennikov Evgen, Kakicheva Lilia

REGISTRATION PROVIDING OF ACCOUNT PAYABLE OF MANAGEMENT SUBJECTS

The registration providing of account payable of management subjects is examined in the article. The special attention is spared to determination of account payable, reflection of her in an account and influence of this debt on economic activity of subjects, and also to the operations on an export and import. For the reflection of all volume of economic activity, namely operations which are carried out on an enterprise, use a record-keeping method of document. A document is the important element of method of record-keeping, as serves for the primary looking after economic operations and is an obligatory condition for a reflection them in an account.

Keywords: liabilities, obligations, accounts payable, registration providing, calculations, export, import.

Актуальність теми. У зв'язку з економічною ситуацією, яка

склалася на території України, морські торговельні порти мають підвищувати ефективність виробництва, конкурентоздатність продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом та подолати безгосподарність, активізувати підприємництва, ініціативи і т.д. Важлива роль в реалізації цієї задачі відводиться організації бухгалтерського обліку на таких підприємствах, в тому числі обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. Розрахункові взаємовідносини між постачальниками і покупцями виникають у процесі господарської діяльності підприємств, і цим відносинам, як правило, повинне передувати укладання договорів (контрактів) купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей, договорів підряду на виконання різних робіт, надання послуг тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, щодо обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками розглядалась багатьма провідними вітчизняними науковцями з бухгалтерського обліку, зокрема Ф.Ф. Бутенцем, А.С. Барановською, Г.В. Власюком, В.В. Жуковською, А. Козоріз, О. С. Кравченко, О.М. Шапошніковою та іншими. Проте, тема розрахунків з постачальниками досі не вивчена досконально, тому залишаються деякі питання недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність даної теми та подальшого дослідження. Одним із таких спірних питань є визначення категорії «розрахунки»: в дискусії про визначення терміну "розрахунки" виділяють три основні позиції. Відповідно до першої з них, розрахунки - це система взаємовідносин. Прихильники другої позиції вважають ці розрахунки безпосередньо взаємовідносинами (без використання слова "система"). Третя група вчених лише пояснює економічну сутність розрахунків, не наводячи пояснення щодо їх визначення. Таким чином, необхідно дослідити облікове забезпечення кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу.

Постачальники – це юридичні і фізичні особи, які здійснили для підприємства поставку виробничих запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів, необоротних активів чи інших цінностей. За поставку виникли зобов'язання, які підлягають оплаті.

Взаємовідносини підприємства з постачальниками регулюються раніше укладеними договорами, оформленими згідно встановленої

форми.

Облік договорів та їх виконання ведеться відділом постачання або окремою особою за призначенням керівника.

Для відображення усього об'єму господарської діяльності, а саме операцій, що здійснюються на підприємстві, бухгалтерський облік використовує метод документації. Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку. Саме тому, підставою для бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками на підприємствах морських портів є первинні документи, які фіксують факти здійснення цих операцій. Надходження товарів від постачальників оформляється товарно-транспортною накладною (ТТН), податковою накладною, або рахунком-фактурою, вантажною митною декларацією тощо. Приймання товарно-матеріальних цінностей, наприклад, виробничих запасів, що надійшли на склад морського порту, оформляється прибутковим ордером (ф. № М-4). Якщо, при прийманні товарно-матеріальних цінностей виявлені кількісні або якісні розбіжності з даними товаросупровідних документів постачальника, необхідно скласти акт приймання матеріалів (ф. № М-7).

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». На зазначеному рахунку відображаються розрахунки з підприємствами, організаціями та особами за отримані товарно-матеріальні цінності, прийняті (виконані) роботи та надані послуги, включаючи надання електроенергії, газу, пари, води тощо, а також послуги з доставки або переробки матеріальних цінностей, розрахункові документи на які не надійшли, тобто виникли невідфактуровані поставки [3].

Аналітичний облік розрахунків з постачальниками ведеться за кожною юридичною чи фізичною особою, що є постачальником. Аналітичні рахунки об'єднуються в субрахунки:

631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;

632 «Розрахунки з іноземними постачальниками».

На рахунку 63 у морських торговельних портах обліковують розрахунки з підприємствами транспорту і зв'язку за отримані послуги з перевезень, у тому числі розрахунки за недоборок і переборок тарифу (фрахту), а також розрахунки за всі види послуг зв'язку.

Усі операції, пов'язані з розрахунками за придбані товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи або спожиті послуги, знаходять відображення на рахунку 63 незалежно від того, одночасно чи заздалегідь проводилася оплата пред'явленого рахунка [5].

Первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками наявно представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Первинні документи з обліку розрахунків з постачальниками

Розрахунки з вітчизняними постачальниками	Розрахунки з іноземними постачальниками
Виникнення заборгованості	
Прибуткова накладна	Акцептований рахунок
Податкова накладна	Залізнична накладна
Товаро-транспортна накладна	Прибуткова накладна
	Податкова накладна
Погашення заборгованості	
Видатковий касовий ордер	Виписка банку
Виписка банку	

Постачальник на відвантажену продукцію випишує товарні та платіжні документи, передає їх банку і направляє покупцю, тобто підприємству морському торгівельному порту.

Погашення кредиторської заборгованості перед постачальниками може здійснюватися шляхом безготівкових або готівкових розрахунків. Найчастіше морські торговельні порти застосовують саме безготівкову форму розрахунків з кредиторами. Безготівкові розрахунки здійснюються за платіжним дорученням, платіжною вимогою-дорученням, акредитивом, інкасо, векселем, або представлені іншими формами розрахунків, наприклад, із використанням чеків, як на документарних носіях так і в електронному вигляді.

Правила, форми і стандарти безготівкових розрахунків в Україні, що здійснюються за участю банків, встановлені в Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженій Постановою Правління НБУ від 21.01.2004 № 22 [2].

Безготівкові розрахунки передбачають перерахування певної суми коштів з рахунків торгівельного порту на рахунки постачальників. Документи, що надаються постачальникам після отримання ТМЦ представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Документи, що подаються постачальникам після отримання ТМЦ

№з/п	Назва документа	Відділ - виконавець	Кому подається	Термін виконання
1	Доручення на отримання товарно-матеріальних цінностей	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	Постачальникам	Після оплати рахунку
2	Накладна, прийомний акт на отримання матеріальних цінностей	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	Постачальникам	Наступний робочий день після отримання матеріальних цінностей

Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Відображаються поточні зобов'язання в балансі за сумою погашення [4].

Зобов'язання є однією із складових Балансу і розглядаються як джерела формування фінансових ресурсів для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств.

Кредиторська заборгованість - це найвагоміша частина зобов'язань підприємства, до яких включаються довгострокові і поточні зобов'язання [6].

Кредиторська заборгованість - тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі [6].

Кредиторська заборгованість виражає вартісну оцінку фінансових зобов'язань підприємства перед різними суб'єктами економічних відносин.

Якщо розглядати поняття «Зобов'язання» з точки зору юриспруденції, то як юридична категорія господарське зобов'язання -

це господарські відносини, що регулюються правом. В силу цих відносин одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг тощо, а інша при цьому зобов'язана виконувати вимоги щодо предмету зобов'язання і має при цьому право вимагати відповідну винагороду - сплату грошей, зустрічні послуги тощо.

Враховуючи, що морські торговельні порти часто співпрацюють з іноземними постачальниками, формуються операції з експорту і імпорту товарів, робіт, послуг. Оприбуткування імпортованих товарів на склад покупця проводиться на підставі зовнішньоекономічного договору купівлі-продажу, вантажної митної декларації, приймального акту та акту експертизи торговельно-промислової палати, комерційних документів: рахунків-фактур (invoice (інвойс), що підтверджують митну вартість товару); транспортних накладних (CMR, залізничної накладної, авіа накладної, коносаменту, товарно-транспортної накладної, пакувальних листів). При здійсненні розрахунків у іноземній валюті складається довідка бухгалтерії про наявність курсових різниць при перерахуванні заборгованості. Основними документами для відображення в бухгалтерському обліку придбання імпортованих товарів і розрахунків за них з іноземними постачальниками є акцептований рахунок іноземного постачальника з прикладеними до нього товаросупровідними документами, передбаченими умовами контракту, що перераховані вище.

У процесі зовнішньоекономічної діяльності морського торговельного порту іноді зустрічаються невідфактуровані поставки, і для відображення їх в обліку використовують ціни контракту. На вартість придбаних імпортованих товарів у бухгалтерському обліку робиться запис за кредитом рахунку 632 та дебетом рахунку 281 "Товари на складі".

Товари, що імпортуються, обліковуються підприємством як імпортовані товари з моменту надходження відповідних розрахункових і комерційних документів.

Якщо товари придбані за плату, то їх первісна вартість є собівартістю, яка складається з наступних фактичних витрат:

- сум, що сплачуються згідно з договором (контрактом), укладеним з постачальником;

- сум ввізного мита;
- сум непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат;
- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням товарно-матеріальних цінностей та доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання згідно цільового призначення.

Імпортовані та експортовані товари оприбутковуються за обліковими партіями, при визначенні ознак яких беруться до уваги вид товару, можливість збереження партій у процесі перевезення, перевалювання і зберігання вантажів та інші умови.

При імпорті машин, обладнання та устаткування за облікову партію, звичайно, беруться у морських перевезеннях - замовлення, транс, пароплав, коносамент; при імпорті сировини, продовольства і товарів масового виробництва за облікову партію беруться у морських перевезеннях - пароплав, товар, а якщо в порту організоване поконосаментне зберігання вантажів, то і коносамент.

Нестача або надлишок експортованого чи імпортованого вантажу, відвантаженого одним і тим самим відправником в адресу одного отримувача, що надійшли у справних вагонах без слідів втрати, визначаються по результатам перевірки усієї партії вантажу, виданого за останню добу.

Облік розрахунків з постачальниками є однією з найважливіших ділянок бухгалтерського обліку у морських портах, оскільки на цьому етапі відбувається надходження або вибуття грошових коштів. Саме тому облік розрахунків з постачальниками необхідно постійно удосконалювати та покращувати:

1. Необхідно стежити за співвідношеннями дебіторської і кредиторської заборгованості, адже значне переважання дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових засобів; перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може призвести до неплатоспроможності підприємства;

2. Доцільно проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками, а також терміни утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дозволить своєчасно виявити прострочену заборгованість і вжити

заходів щодо її стягнення;

3. Контролювати оборотність кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості, так як в умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;

4. На високому рівні організувати роботу з договорами, розробити стандартну форму, в якій можливо відображати максимально необхідну та доречну інформацію.

Отже, завдяки впровадженню запропонованих заходів по вдосконаленню обліку розрахунків з постачальниками у морських торговельних портах буде більш ефективним управління кредиторською заборгованістю, що врешті рещт призведе до підвищення фінансової стійкості підприємства.

Висновки. Розрахунки з постачальниками призводять до виникнення кредиторської заборгованості, яка знаходиться в пасиві підприємства, і являє собою капітал морського порту, хоча і залучений. Саме тому вивчення цієї категорії надзвичайно важливе, необхідно постійно аналізувати і обов'язково вдосконалювати облік розрахунків з постачальниками. В цілому слід відзначити, що господарські зв'язки - це необхідна умова діяльності підприємства, тому що вони забезпечують безперебійність постачання, безперервність процесу виробництва і своєчасність відвантаження і реалізації продукції (робіт, послуг).

В процесі господарської діяльності морські торговельні порти постійно ведуть розрахунки з контрагентами, у тому числі і з постачальниками за придбання у них сировину, матеріали і інші товарно-матеріальні цінності і послуги, які підтверджуються договорами. Основна нормативно-правова база, що регламентує порядок організації обліку розрахунків з кредиторами – це Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Перспективами подальших досліджень є система документального забезпечення облікового процесу кредиторської заборгованості суб'єктів господарювання.

Література

1. Закон України «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности Украины»: від 16. 07. 1999 г. № 996- XVI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://profiwins.com.ua/ru/legislation/laws/247.html>.

2. Постанова НБУ №22 від 21.01.2004 із змінами «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки» [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://www.aksip.com.ua/content/view/133/87/lang,ru//>

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України № N 291 від 30.11.1999 р. (із змінами та доповненнями).

4. П(С)БО 11 «Зобов'язання», затвержене наказом Мінфіну України від 31.01.99р. №20 (зі змінами і доповненнями, останні з яких унесені наказами Міністерства фінансів України від 8 лютого 2014 р. №48.

5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутиця. - 8-ме вид. доп. і перероб.- Житомир: ПП "Рута", 2009.-912 с.

6. Сопко В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. 3-тє вид. - К.:КНЕУ, 2008 [Електронний ресурс] - Режим доступа: <https://www.google.com.ua/search?q=ecolid+ua+book&channel=linkdoctor>

1. Zakon Ukrayiny «O bukhhaltenskom uchete y fynansovoy otchetnosty Ukrainy»: vid 16. 07. 1999 h. # 996- XVI (zi zminamy ta dopovnennyamy) // [Elektronnyy resurs] - Rezhym dostupa: <http://profiwins.com.ua/ru/legislation/laws/247.html>.

2. Postanova NBU #22 vid 21.01.2004 iz zminamy «Pro zatverdzhennya Instruktsiyi pro bez-hotivkovi rozrakhunky» [Elektronnyy resurs] - Rezhym dostupu: <http://www.aksip.com.ua/content/view/133/87/lang,ru//>

3. Plan rakhunkiv bukhhaltens'koho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'yazan' i hospodars'kykh operatsiy pidpryyemstv i orhanizatsiy, zatverdzhenny nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny # N 291 vid

30.11.1999 r. (iz zminamy ta dopovnennyamy).

4. P(S)BO 11 «Zobov'yazannya», zatverdzhene nakazom Minfinu Ukrayiny vid 31.01.99r. #20 (zi zminamy i dopovnennyamy, ostanni z yakykh uneseni nakazamy Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 8 lyutoho 2014 r. #48.

5. Butynets' F.F. Bukhhalters'kyu finansovyy oblik: pidruchnyk dlya studentiv spetsial'nosti "Oblik i audyt" vyshchych navchal'nykh zakladiv [F.F. Butynets' ta in.]; pid zah. red. [i z peredm.] F.F. Butyntsa. - 8-me vyd. dop. i pererob. - Zhytomyr: PP "Ruta", 2009.-912 s.

6. Sopko V. Bukhhalters'kyu oblik: Navch. posibnyk. 3-tye vyd. - K.:KNEU, 2008 [Elektronnyy resurs] // Rezhym dostupu: <https://www.google.com.ua/search?q=ecolid+ua+book&channel=linkdoctor>.

Рецензент: Балджи М.Д., д.е.н., професор кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету

19.11.2014

УДК 338.48-52:797.11(477.74)

Михайлюк Олена

ЕКОНОМІЧНИЙ, ІНФРАСТРУКТУРНИЙ І ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРУІЗНОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті висвітлюються питання економічних, екологічних і інфраструктурних проблем, що виникають при розвитку такого порівняно нового для України виду туризму як круїзний. Аналізується ситуація з розвитком міжнародного морського круїзного туризму і круїзного туризму по річках України. Оцінюються економічні зиски від розвитку цього виду туризму. Детально аналізуються негативні чинники, які стримують розвиток туризму на Півдні України. Пропонуються механізми створення туристичних кластерів, до складу яких повинні увійти: круїзний туризм, сільський туризм, винний туризм, рекреаційний туризм та інші його види, що розвиваються в